

Proa

J. N. SNTAEULÀLIA
Banderes dels altres

J. N. SANTA EU L À L I A

BANDERES DELS ALTRES

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: setembre del 2019

© Josep Navarro Santaaulàlia 2019
Drets d'edició negociats a través d'Asterisc Agents

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-776-0

DIPÒSIT LEGAL: B. 17.036-2019

Composició: Realització Planeta

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com

o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

CARMINA

Com cada divendres, em disposava a baixar a la Boqueria amb la llista de la compra de la Càndida, la cuinera. Anava més atabalada que mai, aquell estiu: a part d'encarregar-me de la compra, servia els àpats a la senyora i les nenes, treia la pols dels mobles, escombrava i fregava la torre de dalt a baix, feia els llits i la bugada. I encara, quan podia, ajudava la Càndida a la cuina. I tot perquè l'altra minyona, la Rita, se n'havia anat a viure amb un tarallírot que deia que tots érem lliures i que a Barcelona ja no n'hi havia, de minyones. O sigui que, gràcies a la revolució, jo anava de bòlit de sol a sol, treballant per dues, mentre la Rita es passejava per la Rambla vestida de miliciana i dinava de franc al Ritz. Un cop vaig trobar-me-la davant del Zurich, i la flasca, després de sentir-me plànyer, només va saber dir: doncs fes com jo, plega!

Mentre llegia la llista, va entrar la Paula a la cuina, encara amb camisa de dormir.

Vas a la Boqueria, Carmina?

Sí. Que et falta res?

Vinc amb tu, va dir, tota decidida.

Em vaig quedar distreta. Amb mi? La Paula no havia posat els peus al carrer des del daltabaix de juliol, ja feia prop d'un mes. Com a molt, de tant en tant, sortia al jardí amb un llibre i prenia la fresca a l'ombra de la morera. La sotragada l'havia girat com un mitjó: estava més pàl·lida, els ulls li havien perdut la lluïssor d'abans i ja no era la noia enraonadora i riallera de sempre. ¿I ara, de cop, li picava per venir a la Boqueria amb mi?

L'única de la família que sortia al carrer era la germana petita de la Paula, l'Anna, que gairebé cada tarda anava a jugar amb les bessones Trias, que vivien al mateix passeig, quatre torres avall. Jo l'hi acompanyava i l'anava a recollir, que ja no em venia d'una feina més. Ja tenia nou anys, però la senyora creia que encara era massa petita per fer-se càrrec de res, i per això ens tenia ordenat que, si preguntava pel seu pare, li diguéssim que estava de viatge a l'estranger.

La senyora es quedava tot el dia a l'alcova, on s'havia fet pujar la ràdio, que deia que li feia companyia. La Càndida i jo teníem l'ordre, en cas que tornessin els milicians, d'amagar l'aparell sota el llit abans d'obrir el portal del jardí. La senyora vivia amb l'ai al cor. Perquè escolta l'emissora dels feixistes, em deia la Càndida, i té por que els milicians l'enxampin i la passegin com al pobre senyor Antoni. A part d'això, no tenia delit de res i tot la fatigava. En un mes, amb tants disgustos, havia envellit quinze anys. Només baixava al

vespre, per sopar amb les filles, i quan se'n tornava a l'alcova l'haviem d'ajudar, escala amunt, que semblava que tingués cent anys.

La Cànida i jo ens vam mirar. Val més que no, em deia amb els ulls.

Què vols?, vaig preguntar a la Paula. Ja t'ho portaré.

Partitures.

Digue'm quines i te les compro.

No ho sé. Ja ho decidiré quan les vegi, quines vull.

A part de llegir, la Paula cada dia tocava el piano i, a més, com que la mademoiselle també ens havia deixat plantades, ensenyava música (i francès) a l'Anna. Així, de passada, no s'avorrien tant.

Has demanat permís a la senyora?

Ja soc prou gran, no?

Vaig somriure. Al setembre faria quinze anys.

No. Sense el permís de la senyora, no pots venir.

Després, quan ens vam quedar soles, la Cànida em va dir que, si me l'enduia, la Paula no se sentiria gens a gust en la Barcelona que trobaria als carrers, tan diferent de la que coneixia, i que a veure si em posava en algun compromís fent-ne alguna de les seves, com el dia de l'Hispano-Suïza.

Va ser a primers d'agost. Vaig baixar al portal del jardí al tercer cop de timbre, però sense afanyar-me gaire, per donar temps a la Cànida de pujar a l'alcova i amagar la ràdio. Des del jardí vaig veure que eren tres, dos d'ells amb fusell a l'espatlla. I ara què devien

voler? No van fer-me tanta por com els que havien vingut a endur-se el senyor Antoni, potser perquè no era de nit. Mentre els obria la portella, el que no anava armat, un noi amb un nas tan gros que semblava postís, em va dir que ja podia obrir-lo tot, el portal, perquè venien a requisar el cotxe del senyor Casagran, de manera que vaig obrir el portal de bat a bat. O sigui que aquest cop no entrarien dins la torre i no ens ho deixarien tot de potes enlaire. Encara bo, vaig pensar, tot acompanyant-los al garatge, on l'Hispano ja tenia un dit de pols, tants dies sense amo i sense xòfer. Un milicià va acostar-se a la bicicleta i va comprovar amb els dits si les rodes estaven inflades. Tement que també ens la requisessin, vaig dir: És meva. I el milicià, desentenent-se de la bicicleta i repas-sant-me de cap a peus, em va retreure que encara que no portés còfia ni uniforme es veia d'una hora lluny que feia de minyona i que més em valdria fotre el camp d'aquella torre i que deixés que els meus amos escombressin i cuinessin pel seu compte, perquè aviat vindrien a requisar-ho tot, no només el cotxe, sinó la torre, el jardí, els mobles, tot, i els fotrien al carrer, tots al carrer, sangoneres capitalistes; fins que el de la nàpia va dir: Puja al cotxe, Quico, i deixa la noia tranquil·la. Veient com s'acomodaven a l'Hispano i posaven els fusells greixosos sobre l'entapissat, vaig pensar que diria l'Eladi si sabés que ens el prenien i que ara el menaria qui sap qui per ves a saber on, potser amb les lletres d'algun sindicat pintades amb una brotxa

a la carrosseria, com tants en circulaven per Barcelona. Ell, que sempre el tenia lluent com una sabata i que em renyava si hi posava un dit... De seguida, però, se'm va acudir que, tal vegada, la idea de requissar-lo havia sortit precisament de l'Eladi, que ara feia de xòfer de no sé quin capgròs del Comitè de Milícies. Aquest pensament se'm va clavar al cor com una espina.

Quan ja arrencaven, amb el noi de la nàpia al volant, vaig veure que la Paula sortia de la torre i venia de dret al garatge, tota enrevenxinada i amb els punys tancats. Es va aturar al meu costat.

Què més ens volen robar, aquests poca-soltes?, va dir.

Xxxxxsst, vaig fer jo.

M'és igual, si em senten!

L'Hispano va frenar sobre la grava del jardí, i el conductor va abaixar el vidre de la finestreta, encuriós.

Què passa, noies?

La Paula no es va arronsar.

Aquest cotxe és nostre!, va dir. No hi teniu cap dret, a robar-lo.

De bona gana li hauria tapat la boca. Ja la veia arrestada i ficada a empentes dins l'Hispano. El milicià que s'havia assegut al seient posterior va etzibar una paraulota en castellà, però el de la nàpia va fer-lo callar i va mirar-se la Paula amb mitja riulla a la boca.

Es nota que fins ara has viscut molt bé, maca. Pots estar agraïda que, de moment, només ens quedem el cotxe.

Només, dius? Només?

Les galtes se li havien encès. Per sort, abans que tingués temps de parlar del seu pare, i de les pintures i els diners que ens havien pres, i de la requisició de la fàbrica, el conductor va apujar el vidre i l'Hispano, a poc a poc, va avançar cap al portal del jardí, on va aturar-se un segon abans de perdre's per sempre, passeig avall, cap a Sant Gervasi.

Tot pujant l'escala, vaig pensar que la Càndida tenia raó: millor que no me l'endugués, que encara m'emboficaria la troca. Confiava que la senyora fos del mateix parer. Quan anava a entrar a l'alcova, però, ja en sortia la Paula.

Ja el tinc, va dir-me, ben cofoia.

El què?

El permís. Vaig a vestir-me.

La senyora estava reclinada sobre un tou de coixins, amb el cap contra el capçal, els cabells esbullats, pàl·lida com si li acabessin de xuclar la sang. Vaig dir-li, mentre recollia la safata de l'esmorzar, que no em feia gaire gràcia que la Paula m'acompanyés al centre. Els carrers... La senyora va fer un gest desmaiàt amb una mà.

Diu que necessita unes partitures musicals, tant sí com no. Què vols que li digui? De dia no pot passar-li res.

Però...

Que li toqui l'aire, Carmina. Això sí, no la perdis de vista. Te'n faig responsable.

De manera que vaig haver de resignar-m'hi. Vaig entrar a la cambra de la Paula per dir-li que no es mudés massa, que no anàvem pas a cap soirée al Liceu. La Paula va despenjar un vestit de l'armari.

Aquest?

Era un vestit senzill: verd poma, amb el coll blanc. Va bé.

L'Anna va entrar mentre la Paula es pentinava a la toilette. També volia venir, però la senyora acabava de dir-li que no.

Doncs és que no, vaig dir, sortint amb la safata.

Mentre baixava l'escala sentia que l'Anna rondinava, potser esperant que la seva germana li fes costat. Pocs minuts més tard, la Paula entrava a la cuina, sola, amb una carpeta sota el braç.

Som-hi, Carmina?

Vaig agafar el cabàs i el moneder, i vam sortir al jardí per la porta de servei. Encara no eren les deu, però el sol ja començava a picar de valent.

Estigues tota l'estona al meu costat, vaig dir-li, i no parlis amb ningú. Encara que vegis alguna cosa que no t'agradi, muts i a la gàbia, m'has entès?

En sortir al passeig, s'ensopegava que un cotxe de la FAI circulava just per davant de la torre. Vaig fixar-me en el conductor, com sempre que en veia passar algun: no era pas l'Eladi. A mi no m'havien mort el

pare, però em sentia com si m'haguessin buidat per dins. El primer dia del sarau, de matinada, quan els trets ja ressonaven per la ciutat, l'Eladi va llevar-se, es va vestir i, abans de baixar, va passar un moment per la meva habitació. No podia quedar-se tan tranquil al llit, va dir-me, mentre els seus companys se la jugaven pels carrers contra els feixistes. Després de prometre'm que tindria seny i que tornaria així que pogués, va fer-me un petó als llavis i se'n va anar. Em vaig quedar tota angoixada, feta un manyoc de nervis. Durant dos dies vam sentir un rebombori de mil dimonis, i a mi em saltava el cor amb cada espetec. Després vam saber que els militars havien perdut, i els tocs de botzina van prendre el lloc de les escopetades, però de seguida va començar la crema dels convents i les esglésies. Tot Barcelona feia pudor de fum. Pel xicot de la Rita, quan va venir a endur-se-la, vaig saber que l'Eladi estava bé. Però el cas és que no va tornar l'endemà, ni l'endemà de l'endemà, quan una patrulla de milicians, al vespre, a l'hora del sopar, se'ns va presentar a la torre per regirar-ho tot i endur-se el senyor Antoni. Llavors vaig saber del cert que aquella revolució no era pas la meva. I quan, finalment, cinc dies més tard d'haver tocat el dos, l'Eladi es va deixar caure per la torre, suat i carabrut, la senyora ja ens havia ordenat que no el deixéssim passar, si apareixia. Que l'Eladi ja no era de casa, perquè si no s'hagués mogut del seu lloc, com era la seva obligació, potser aquells trinxeraires no haurien gosat entrar a la torre i el se-

nyor Antoni encara seria viu. I jo pensava igual. O sigui que vam haver de parlar amb la reixa del portal entremig. Vaig exigir-li, dolguda, que deixés de fer el ximple i que demanés perdó a la senyora. L'Eladi em va dir que ho sentia molt pel senyor Antoni, que l'havia matat una patrulla incontrolada, i que fer una revolució no era bufar i fer ampolles. No pensava renunciar al seu ideal per quatre atzagaiades que s'haguessin comès. Va passar les mans per la reixa per estrènyer les meves i va demanar-me que me n'anés amb ell, que la CNT li havia facilitat una habitació en un hotel de la Gran Via, on podríem viure junts. Vaig retirar les meves mans, tot fent un pas endarrere. Un hotel? Sense casar-me? No penso moure'm d'aquí, vaig dir-li, i menys per posar-me a viure amb tu en un hotel. Per qui m'has pres? Em sentia decebuda i traïda. Teníem pensat casar-nos a la tardor, i el pobre senyor Antoni ens havia ofert, per viure-hi, la caseta del jardiner, desocupada des de feia dos anys. Amb la revolució, tot se n'anava en orris.

I si t'estimes més la revolució que estar amb nosaltres, no cal que hi gastem més paraules.

Vaig donar-li l'esquena i vaig pujar a les golfes a omplir una maleta amb la seva roba, que després la Càndida va baixar-li al portal.

L'Eladi va venir a trucar al timbre dues vegades més, però jo em quedava a dins, espiant-lo a través de les cortines del saló, decidida a no deixar-me veure, confiant que tard o d'hora demanaria perdó a la se-

nyora i intentaria esponjar-li el cor perquè el deixés tornar. I encara un divendres al matí se'm va fer trobadís a la Rambla. Vaig dir-li, eixuta, que em deixés en pau. Llavors la Rita ja m'havia dit que feia de xòfer de no sé qui. Plegues de xòfer per posar-te a fer de xòfer? Les paraules em sortien com espines, per punxar-lo i ferir-lo. Això és la revolució? Plena de despit, vaig afegir-hi encara unes paraules que tant de bo no haguessin sortit mai de la meua boca: Més valdria que tu i tots els caps de trons que correu armats per Barcelona agaféssiu els vostres cotxes robats i els vostres fusells i us n'anéssiu cap a Saragossa. És allà, la guerra! Encara em sembla que el vegi, palplantat a la Rambla, amb la mirada i l'ànima als peus, just abans que em girés per entrar a la Boqueria.

Tot caminant per la vorera cap a la parada del tramvia, la Paula observava les torres del passeig com si volgués clissar-hi les tragèdies que s'amagaven darrere les façanes. La Càndida i jo, com que les notícies corrien com la pólvora entre el servei del barri, en sabíem tots els ets i uts: pares de família com el senyor Antoni, passejats de nit per les patrulles; uns altres, empresonats a l'espera d'un judici popular; parents que havien fugit a l'estranger o s'havien refugiat en algun consolat; capellans amics que s'ocultaven entre els mals endreços d'alguna golfa... Les torres d'algunes famílies que havien pogut fugir a pagès o a l'estranger tenien les finestres tancades i barrades. Al fons de tot del passeig, s'alçaven les ruï-

nes fumades i sense sostre de l'església de la Bonanova.

Vam pujar al tramvia, que anava mig buit. Durant el trajecte cap al centre, la Paula a penes va obrir la boca. Vam baixar a la plaça Catalunya. Mirava d'imaginar-me, tot caminant amb ella cap a la Boqueria, quina impressió li feien les Rambles, amb milicians amunt i avall, parets cobertes de cartells contra el feixisme, balcons amb banderes catalanes i roig-i-negres. Pels vials laterals pujaven i baixaven automòbils conduïts per tabalots que fins feia quatre dies no tenien ni una bicicleta, i que ara, ufanosos amb les joguines noves, se saludaven entre ells tocant la botzina i aixecant el puny.

Vaig copsar als ulls de la Paula una ombra d'incrèdula i ressentiment. El seu silenci, però, em tranquil·litzava. Vam arribar sense cap entrebanc a la botiga de música. Mentre jo l'esperava a fora, la Paula va comprar-hi les partitures i, tot seguit, vam baixar fins a la Boqueria, on vam trobar les peixateries tancades. Una venedora ens va explicar que les barques de pesca no s'havien fet a la mar per por d'un destructor d'en Mussolini que rondava la costa. Vaig afanyar-me a comprar les altres coses de la llista i, en comptes del peix, vaig quedar-me dos conills escorxats. Vam tornar a la plaça Catalunya, i vaig respirar tranquil·la quan, la Paula amb les partitures i jo amb el cabàs ple, vam pujar al tramvia, calent com un forn. Paciència, vaig pensar. Abans de mitja hora seríem a casa.

M'equivocava. Quan ja enfilàvem Gran de Gràcia, vam trobar la via obstruïda per un cotxe de la CNT-FAI. Què passava? Un grupet de badocs s'havia congregat al voltant del portal d'un edifici. Prop de la vorera hi havia un segon cotxe del sindicat. Al cap d'uns segons, un grup de milicians va sortir d'un portal empenyent un home calb i rodonet, d'uns quaranta anys. Mentre forcejava amb els milicians, resistint-se a entrar en un dels cotxes, l'home va aixecar el cap en direcció al tramvia. Li sortia sang d'una cella.

Ajudeu-me, sisplau, va implorar-nos, que em porten a matar!

Vaig quedar glaçada. Dins el tramvia s'havia fet un silenci espès. Tothom mirava cap al carrer, però ningú no sabia com reaccionar ni què dir. Vam tornar a sentir la veu angoixada de l'home.

Em porten a matar! Ajudeu-me!

Un milicià, amb el fusell, intentava empenye'l a l'interior del cotxe que ens tallava el pas. L'home s'hi resistia, fent palanca amb les mans sobre la capota.

Ajudeu-me!

Un altre milicià va acostar-se-li per darrere i va clavar-li una culatada en una mà, que va fer un esclafit esgarrifós de carn trinxada.

¡P'adentro, coño!

El detingut, gemegant de dolor, va arronsar els braços i es va deixar empènyer cap a dins. El milicià que l'havia colpejat va aixecar la culata del fusell perquè la veiéssim bé.

Mirad: ¡sangre fascista!

I tot seguit va asseure's al costat del detingut. Un altre milicià va ocupar el seient lliure de davant. Abans de desaparèixer carrer amunt dins el cotxe, el detingut, que intentava embenar-se la mà ferida amb un mocador, va llançar-nos per la finestreta una mirada plena de terror.

Dins el tramvia, un noi va forçar una riallada que va trencar el silenci.

Alguna n'haurà feta, aquest paio.

Aviat hi haurà un fatxa menys, va dir un altre.

Tothom semblava esperar, només, que el tramvia es posés en marxa per treure's del cap les súpliques de l'home i el cruixit esgarrifós de la culata. Els badocs, a la vorera, es dispersaven. Un milicià que duia un mocador vermell al coll va indicar amb un gest al conductor del tramvia que prosseguís la marxa.

Salut, companys!

Els passatgers del tramvia, ara l'un, ara l'altre, van aixecar els punys per tornar-li la salutació. Jo també, per no cridar l'atenció. Però la Paula, de cop, va posar-se dreta, amb els ulls encesos i les galtes vermelles.

Paula!

Vaig agafar-li un braç perquè es tornés a asseure. Amb un gest bruscat es va desprendre de la meua mà. Alguns passatgers ja ens estaven mirant, encuriosits.

Covards!, va cridar. Què us passa?

D'on surt, aquesta?, va dir algú.

Paula, seu i calla!

No em va fer cas.

Covards!, cridava, amb la veu cada cop més alta.
Covards!

Amb les dues mans, finalment, vaig poder fer-la seure, però el vesper ja bullia.

Una altra fatxa, va dir algú.

Ves a insultar el teu pare, bonica.

No som fatxes, vaig dir jo.

Mireu quines manetes tan blanques.

Una finolis que ens escup a la cara.

Doncs que es foti la llengua al cul!

Deixeu-la estar, va dir una dona de cabells blancs que seia darrere nostre. No veieu que és una nena?

Van sonar més insults contra la Paula. El rebombori creixia per moments, fins que el conductor va aturar el tramvia i es va girar cap a nosaltres, malcarat.

Tu, noia, va dir, fora del tramvia.

Va mostrar-li amb la mà el camí de la porta.

Ves a esvalotar un altre galliner.

Vaig posar-me dreta, disposada a fer-li cas a la primera. Ja tenia ganes de ser al carrer, encara que haguéssim de caminar tres quarts fins a Pedralbes. Vaig agafar la mà de la Paula, que es va deixar portar, altiva i rígida, estrenyent la carpeta de les partitures contra el pit, i vam sortir del vagó entre insults.

Només de posar els peus a terra, es va aturar davant nostre el segon cotxe de milicians. Va baixar-ne el del mocador vermell, que es va abocar a la porta davantera del tramvia.

Què passa, company, per què t'atures?

Aquesta senyoreta, va dir algú, que ens titlla de covards perquè no hem ajudat el fatxa de més avall.

M'ha muntat un bon sidral, va afegir el conductor, i l'he fet baixar, vet aquí.

No som fatxes, nosaltres!, vaig protestar.

És una nena, vaig sentir que repetia la senyora dels cabells blancs. Deixeu-la estar!

El milicià va fer un gest amb la mà al conductor.

Au, circula!

Des de la vorera vam veure com el tramvia s'allunyava carrer amunt. Els vianants ens miraven amb indiferència. Si necessitàvem ajuda, vaig pensar, ningú no mouria un dit per nosaltres, tampoc. Vaig agafar la Paula del braç per creuar el carrer.

On vas?, va preguntar el milicià.

A casa.

No tan de pressa. A veure, aquest cabàs.

Vaig obrir-lo. Què es pensava, que hi amagava una bomba?

Aquesta nena només té catorze anys, vaig dir per excusar la Paula, i fa pocs dies que ha perdut el pare.

No m'expliquis novel·les barates. Aquesta nena ja és prou grandeta per saber què fa.

El milicià va apartar la vista del cabàs per examinar la Paula de dalt a baix.

Com te dius, noia?

La Paula, tibada, no va respondre.

Paula Casagran, vaig dir.

La senyoreta no es vol rebaixar a parlar amb mi, va dir el milicià al seu company xòfer, que treia un colze per la finestreta. On viviu?

A la Bonanova.

Dels Casagran dels filats?

Sí.

I tu, qui ets?, va dir el xòfer. ¿Encara li fas de mi-nyona?

El milicià del mocador vermell no treia els ulls de la Paula.

Ets quintacolumnista?

Quinta què?, vaig dir. Era el primer cop que sentia aquella paraula.

Espia, coi!, va bordar el xòfer.

No som res, nosaltres. Només tornàvem de comprar.

Però estava a favor d'aquell fatxa.

Aquell home li ha fet llàstima, res més.

Va allargar un braç cap a la Paula, amb la mà oberta.

A veure, aquesta carpeta.

La Paula continuava muda, esquivant la mirada del milicià, com si no l'hagués sentit. Vaig treure-li la carpeta de les mans per donar-la al milicià, que va obrir-la, va examinar les partitures i me la va tornar. Mirava la Paula amb cara de pocs amics.

Per què has dit covards a la gent del tramvia? ¿Saps que et podem acusar d'activitats antirevolucionàries?

No hem fet res, nosaltres, vaig dir.

Us heu posat a favor d'un feixista, i heu insultat la gent del tramvia!

La Paula, finalment, va mirar cara a cara el milicià. Semblava més serena que jo.

Només volíem impedir, va dir, que assassinéssiu una altra persona innocent.

Bona!, va exclamar el xòfer. Ara som assassins!

La Paula no es va arronsar.

Vau assassinar el meu pare!

El milicià del mocador vermell, cellajunt, va anar cap al cotxe i va obrir d'una revolada la porta de darrere.

Puja!

Deixeu-nos tornar a casa, vaig implorar.

A mi ningú no em diu assassí. I menys aquesta neu-la fina.

Veient que no l'obeïa, va anar cap a la Paula, va agafar-la d'un braç sense contemplacions i va arrossegar-la cap al cotxe. Va entaforar-la al darrere amb una empenta. Vaig córrer a obrir l'altra porta de darrere per asseure'm al seu costat, amb el cabàs als peus. No podia tornar a la torre sense la Paula. Les paraules de la senyora ressonaven dins meu: te'n faig responsable. El cotxe, tot i les finestretes obertes, feia tuf de suor i de tabac dolent. Vaig pensar que aquells milicians no s'havien canviat la roba en tota la setmana. I amb la calor que feia! El milicià del mocador vermell es va asseure al costat del xòfer.

Arrenca, Met. Cap a Vallmajor.

El convent? Havia sentit dir que els milicians hi tenien una presó.

A la presó?, vaig dir, alarmada.

És un preventori. Allà li faran una fitxa i la interrogaran. Si se la queden o no, ja no és cosa meva. Que aprengui a frenar la llengua. No pot anar per Barcelona insultant tothom.

La Paula estava molt pàl·lida, ara. El xòfer va trencar a l'esquerra. De seguida vam ser a la Via Augusta, que vam seguir fins al carrer Vallmajor. Ningú no va dir res més en tot el trajecte. Vam aturar-nos davant la tàpia del convent. Vora el portal hi havia un milicià amb un fusell, fent guàrdia. Vam baixar.

Qui ens portes, López?

Una noia amb la llengua molt llarga.

I l'altra?

Van juntes.

El milicià va mirar el meu cabàs.

Ja l'he escorcollat, va dir el del mocador vermell.

Vam passar cap a dins. Després de travessar un pati, vam entrar en un ampli vestíbul. Al peu d'una escala, hi havia un milicià assegut davant d'una taula plena de papers i un telèfon. Va omplir una fitxa amb els nostres noms i va redactar l'informe amb el que li deia el milicià, que se'n va anar tot seguit sense dir-nos res més.

Seieu allà, ens va ordenar l'escrivent, assenyalant una mena d'otomana que hi havia al costat d'un finestral obert.